25-мĕш çул тухать. Хакĕ 20 пус.

1945
АПРЕЛЬ
22
ВЫРСАРНИКУН
77(6828) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА
СОВЕЧĔН ХАÇАЧĔ

Совет Информаци Бюровĕнчен

АПРЕЛĔН 20-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

Пирĕн çарсем Вăтаçĕрти группи, тăшман па çапăçса, ОДЕР шывĕпе НЕЙСЕ шывĕнчен хĕвеланăçнерехре малалла тапăнса пынă. Çав çапăçусенче пирĕн çарсем ДРЕЗДЕН енче БАД-ФРАЙЕНВАЛЬДЕ, ВРИЦЕН, ЗЕЕЛОВ, ЛЕБУС, КЛИТТЕН, НИСКИ, ШПРЕМБЕРГ, ГОЙЕРСВЕРДА хулисене туртса илнĕ, КАМЕНЦ хулипе БАУЦЕН хули патне çитсе тухнă.

РАТИБОР хулинчен кăнтăр-хĕвеланăçнерехре тата кăнтăртарахра УКРАИНĂРИ 4-мĕш фронт çарĕсем, тăшман хирĕç тăнине çĕнтерсе пырса, КОМАРОВ, МОКРЕ ЛАЗЦЕ, ХАБЫЧОВ, ПИШТ, КРЕЙЦЕМОРТ, НОЙДЕРФЕЛЬ, ОЛЬЗА ялĕсене çапăçса туртса илнĕ.

Австри çĕрĕнче, ВЕНĂРАН çурçĕртерехре, УКРАИНĂРИ 2-мĕш фронт çарĕсем çапăçса малалла тапăнса пынă, АЛЬТ ХЕФЛАЙН, ГИНЦЕРСДОРФ, ЗОДБЕРГ, ВЕТЦЕЛЬСДОРФ, АМЕИС, ШТАССЦ, ВУЛЬТЕНДОРФ, ФРАТТИНГСДОРФ, ПООСДОРФ, НИДЕР-ЛЯЙС, ШТЕЙНБАХ ялĕсене тата ШЛЕТЦ, НИДЕР-ЛЯЙС чугун çул станцийĕсене туртса илнĕ.

Фронтăн ытти участокĕсенче тĕллĕн-тĕллĕн çапăçнă тата разведчиксем шыраса çÿренĕ.

Апрелĕн 19-мĕшĕнче мĕнпур фронтсенче нимĕçсен 129 танкне çĕмĕрсе тăкнă. Сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллери тăшманăн 140 самолетне персе ÿкернĕ.

АПРЕЛĔН 21-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

Апрелĕн 21-мĕшĕнче пирĕн çарсен Вăтаçĕрти группи ОДЕР шывĕпе НЕЙСЕ шывĕнчен хĕвеланăçнерехре, тăшманпа çапăçса, малалла тапăнса пынă.

Çав çапăçусенче пирĕн çарсем ДРЕЗДЕН енче КАЛАУ, ЛЮККАУ, НОЙ-ВЕЛЬЦОВ, ЗЕНФТЕНБЕРГ, ЛАУТАВЕРК, КАМЕНЦ, БАУЦЕН хулисене туртса илнĕ тата КЕНИГСБРЮК хулишĕн çапăçнă.

ОДЕР шывĕнчен хĕвеланăçнерехре пирĕн çарсем БЕРНАУ, ВЕРНОЙХЕН, ШТРАУСБЕРГ, АЛЬТ, ЛАНДСБЕРГ, БУКОВ, МЮНХЕБЕРГ, ХЕРЦФЕЛЬДЕ, ЭРКНЕР хулисене туртса илнĕ тата БЕРЛИН хули çывăхĕнче çапăçма пуçланă.

АВСТРИ çĕрĕнче, ВЕНА хулинчен çурçĕртерехре, УКРАИНĂРИ 2-мĕш фронт çарĕсем, малалла тапăнса пырса, РАЙНТАЛЬ, КАТЦЕЛЬСДОРФ, ШРАТТЕНБЕРГ, ХЕРРНБАУМГАРТЗН, ВИЛЬГЕЛЬМСДОРФ, ФАЛЬБАХ, МИХЛЬШТЕТТЕН, КЛЕМЕНТ, ЭРНСТБРУНН, ОБЕР ГЕНЗЕРНДОРФ ятлă халăх пурăнакан пунктсене тата ГРОССКРУТ, ВЕЛЬТЕРСКИРХЕН, НАГЛЕРН ятлă чугун çул станцийĕсене çапăçса туртса илнĕ. Çакăнпа пĕр вăхăтрах ЧЕХОСЛОВАКИ çĕрĕнче, ГОДОНИН хулинчен кăнтăр-хĕвеланăçнерехре, фронт çарĕсем ВАЛТИЦЕ хулине йышăннă.

Фронтăн ытти участокĕсенче тĕллĕн-тĕллĕн çапăçнă тата разведчиксем шыраса çÿренĕ.

Апрелĕн 20-мĕшĕнче мĕнпур фронтсенче нимĕçсен 120 танкĕпе хăй тĕллĕн çÿрекен туппине персе çĕмĕрнĕ. Сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллери тăшманăн 103 самолетне персе ÿкернĕ.

☆ ☆ ☆

ПИРĔН АВИАЦИ БЕРЛИНА ЙЫШЛĂН ПЫРСА ÇАПНИ

Апрелĕн 21-мĕшĕ ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн йывăр бомбардировщиксем Берлинри çар объекчĕсене йышлăн пырса çапнă. Çавăн пек пырса çапнине пула 50 вырăнта ытла пушарсем тухнă, пушарсенче вăйлă взрывсем пулнă.

Верховный Совет Президиумĕн Председательне М. И. Калинин господина

Сире тата Сирĕн аслă çĕршывăрти халăхсене эпир тăван пек туслăн кăмăллани çинчен каласа пама тата Совет Союзне юсаса малалла аталантарас ĕçре пысăк çитĕнÿсем тумашкăн хĕрÿллĕн сунма ирĕк парсамăр.

Сирĕн аслă столицăра пулнине тата Сирĕнпе туслăн тĕл пулнине эпир яланах тав туса аса илĕпĕр.

Сывă пултăр тăванла аслă Совет Союзĕ!

Сире хисеплесе

Югослави Министрĕсен Совечĕн Председателĕ И. БРОЗ-ТИТО.

Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председательне тата Хĕрлĕ Çарăн Верховный Главнокомандующине Совет Союзĕн Маршалне И. В. Сталина

Сирĕн аслă паттăр çĕршывăрăн чикки урлă каçса кайнă чухне эпир Сирĕн патăрта мĕн курнипе, илтнипе çав тери савăнатпăр. Югослави халăхĕсем, хăйсем кĕрешнине пула, Сирĕнпе тата Эсир çав тери ăслăн ертсе пыракан аслă çĕршывпа çирĕппĕн туслашнă пирки эпĕ тата манăн сотрудниксем питĕ кăмăллă пултăмăр.

Пирĕн халăх Сиртен çав тери пысăк пулăшу илсе тăнăшăн эпир Сирĕн умăрта, пикам çĕнтерейми Хĕрлĕ Çар умĕнче тата совет халăхĕ умĕнче çав тери парăмлă пулнине эпĕ тепĕр хут палăртса хăварасшăн.

Эпĕ Сире çав тери хисепленине йышăнăр.

Югослави Маршалĕ И. БРОЗ-ТИТО.

Ют çĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарне В. М. Молотов господина

Хамăр çĕршыва тавăрнас умĕн эпĕ тата манăн сотрудниксем Сире тата Совет Союзĕн Правительствине хамăра çав тери кăмăллăн та тăванла йышăннăшăн тепĕр хут тав тăватпăр.

Пĕр-пĕрипе туслăн пурăнасси тата пĕр-пĕрне пулăшасси çинчен тунă договор пирĕн тăванла икĕ çĕршыва кăна мар усă парĕ, вăл вăрçă хыççăнхи мире çирĕплетес ĕçе те, Пĕрлешнĕ Нацисене çав тери кирлĕскере, пулăшса тăрĕ тесе çирĕп шанса тăратăп. Совет Союзĕпе туслă пулни тата пĕрлешсе ĕçлени пирĕн çĕршыва вăрçă кунĕ йывăр сурансене хăвăрт юсас ĕçре Югослави халăхĕсемшĕн питĕ паха пулса тăрать.

Эпĕ Сире çав тери хисепленине йышăнăр.

Югослави Министрĕсен Совечĕн Председателĕ И. БРОЗ-ТИТО.

Украина ССР-ĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председательне Н. С. Хрущев господина

Тăванла Совет Союзĕпе Сирĕн илемлĕ Украинăран тухса кайнă чухне эпĕ Сире тата Сирĕн урлă Украина Правительствипе пĕтĕм Украина халăхне пире тăванла ăшшăн йышăннăшăн хам ятпа тата манăн сотрудниксен ячĕпе тав тăватăп.

Киевра пулни пире славян халăхĕсен туслăхĕ çирĕп пулнине тата вăл вĕсен малашнехи мирлĕ аталанăвĕн никĕсĕ пулса тăнине тата ытларах ĕнентерчĕ.

Нимĕçсем аркатса тăкнă Украинăпа юсас ĕçре Сире малашне те çитĕнÿсем тума сунатăп.

Сире хисеплесе тав тăватăп.

И. БРОЗ-ТИТО.

Пĕтĕм Союзри географи обществи 100 çул тултарать

Кăçал Пĕтĕм Союзри географи обществи 100 çул тултарать. 100 çул хушшинче географи обществин членĕсем туса ирттернĕ экспедицисемпе наука ĕçĕсем тăван çĕршывра тата пĕтĕм тĕнчери наукăна пысăк усă панă.

1847 çулта «Европăпа Ази хушшинчи Çурçĕр Урал чиккине тĕпчес шутпа» пĕрремĕш хут экспедици организацилене. 1873 çулта обществăн вице-председателĕ пулма вырăссен паллă çулçÿревçине П. П. Семенова суйланă. Вăл паллă географсене—Пржевальские, Грум-Гржимайлона, Козлова, Северцева тата ыттисене те пĕрлештернĕ. Ученăйсен экспедицийĕсем Иранра, Индире, Çĕнĕ Гвинейăра пулнă.

Октябрьти революци хыççăн общество, Ю. М. Шокальский географ ертсе пынипе, халăх хуçалăхне пулăшас тĕлĕшпе нумай ĕçленĕ. Çĕршыври пуянлăхсем çинчен вунăшар пысăк ĕçсем çырса кăларнă, наука экспедицийĕсем нумай ирттернĕ.

100 çулхи юбилей тĕлне географсен Пĕтĕм Союзри съезчĕ пулса иртмелле. «Чаплă географсен биографийĕсем», «Географи обществин историйĕ» тата ытти кĕнекесем те тухмалла. Вырăссен географи наукин историне кăтартакан пысăк выставка уçалмалла. (ТАСС).

РСФСР Совнаркомĕнче

РСФСР Халăх Комиссарĕсен Совечĕ Çар çыннисен çемьисене пулăшас ĕçе малалла лайăхлатасси çинчен сÿтсе-явнă

Совнарком çапла йышăннă: государствăн тата обществăллă организацисен Хĕрлĕ Çар воинĕсен çемьисене план тăрăх панисĕр пуçне пулăшма уйăрса хуракан апат-çимĕçпе промышленность таварĕсен фончĕсене чи малтан ытларах пулăшмалли çемьесене — нумай ачаллă çемьесене, пĕччен пурăнакан ватă ашшĕне е амăшне т. ыт. те—пулăшма ярас пулать. Хăшпĕр исполкомсем çар çыннисен çемьисене пулăшмалли хатĕрсене кашни çемьене мĕн чухлĕ пулăшмаллине шута илмесĕр валеçнине Совнарком тĕрĕс мар тесе хакланă.

Ĕçсынни депутачĕсен район, хула, область, край Совет исполкомĕсене, автономиллĕ республикăсен Совнаркомĕсене çар çыннисен çемьисем пурăнакан çуртсене мĕнле йĕркепе юсамалли плансене 1945 çулхи майăн 10-мĕшĕччен çирĕплетме тата хваттерсене хăйсен вăйĕпе юсакан çемьесене материалсем тата техника тĕлĕшпе канашсем парса пулăшас ĕçе организацилеме хушнă. Исполкомсен, çавăн пекех тата çар çыннисен çемьисене пахчасем валли çĕр участокĕсем уйăрса памалла, вăрлăх кирлĕ çемьесене вăрлăх туянма пулăшмалла, ватăлнă çынсене тата нумай ачаллă çынсене çав пахчасене сухаласа çÿрелес тата вĕсене пăхас ĕçре пулăшмалла. Çар çыннисен шалу сахал илекен çемьисене производствăна вĕрентес тата вĕсен квалификацине ÿстерес тĕлĕшпе кашни предприятие, кашни хуçалăх организацине планлă задани памалла. Çар çыннисен çемьисен ĕçлеме пултаракан членĕсене, халь ĕçлеменнисене, 1945 çулхи сентябрĕн 1-мĕшĕччен ĕçе вырнаçтармалла.

1945 çулхи апрельпе май уйăхĕсенче исполкомсен çар çыннисен çемьисене налог тĕлĕшпе, государствăна обязательнăй йĕркепе апат-çимĕç тăратас тĕлĕшпе, хваттер укçи тÿлес тĕлĕшпе тата ачасене вĕрентес тĕлĕшпе çăмăллăхсем панине тĕрĕслесе тухмалла.

РСФСР Совнаркомĕ облисполкомсемпе, крайисполкомсене тата автономиллĕ республикăсен Совнаркомĕсене çар çыннисен çемьисене государство енчен пулăшу паракан тата ĕçе вырнаçтаракан отделсене ертсе пыма хушнă. (ТАСС).

Çĕршыври наукăллă чи ватă архив

СССР-ти Наука академийĕн юбилейĕпе пĕрлех унăн çĕршыври чи ватă архивĕ те хăй 220 çул тултарнине уявлать. Архиври документсен хисепĕ миллионран та иртсе кайнă. Вăл материалсем академи историне кăна мар, тĕрĕссипе илсен, вырăс культурин, наукин, техникин историне кăтартса парассĕ.

Кунта вырăс ученăйĕсен питĕ паха алçырăвĕсем пур. Кунта М. В. Ломоносовăн алçырăвĕсем, хăй тĕллĕн вĕреннĕ изобретателĕн Кулибин механикăн чертежĕсем тата вĕсене ăнлантарса панисем, академи XVIII-мĕш ĕмĕрте ют çĕршыв учĕнăйĕсемпе — Лапласпа, Лавуазьепе, Гауспа тата ыттисемпе çÿретнĕ çырусем выртассĕ.

Ÿкерчĕксем, чертежсем, ăслăлăх ĕçĕсем валли тунă картăсене пичетлекен пăхăр доскасем питĕ паха. Хăшпĕр изданисем, сăмахран, Росси империйĕн пĕррремĕш атласĕ, вăл вăхăтри типографипе гравюра искусствин чи лайăх япалисем пулса тăрассĕ. Вăрçă вăхăтĕнче архив фончĕсене пурне те упраса хăварнă. Пулково обсерваторийĕн наука архивне те, паллă Кеплер астрономĕн XVIII-мĕш ĕмĕрте II-мĕш Екатерина Наука академийĕ валли туяннă алçырăвĕсене те упраса хăварнă.

Халĕ архив работникĕсем Наука академийĕн историне кăтартакан документсен пысăк выставкине уçма хатĕрленеççĕ. Вăл юбилей кунĕсенче уçăлмалла. (ТАСС).

Шыв çулĕ уçăлас умĕн

Шупашкар пристанĕнче ĕçлекенсем Май уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăртăва хутшăнчĕç. Ăмăртăва хутшăнса, пристань коллективĕ çакăн пек обязательствăсем илчĕ: мĕнпур кимĕсене çурхи шывпа пăртан сыхласа хăвармалла; вĕсене лайăх тата отлично юсаса ĕçе кĕртмелле; хăй тĕллĕн çÿрекен «Победа» баркаса Май уявĕ тĕлне юсаса кăлармалла.

Вĕсемсĕр пуçне пристань коллективĕ пăрахутсемпе кимĕсем валли таварсем хатĕрлесе хума; пристань çывăхĕнчи территорие, пурăнмалли çуртйĕрсене культурăллă сăп-сăпат кĕртме; пристаньре ĕçлекенсем хушшинчи культурăллă-массăллă ĕçе вăйлатма пулчĕ.

Шупашкар пристанĕнче ĕçлекенсем Чикме пристанĕн коллективне тата Чăваш республикинчи ытти пристаньсен коллективĕсене социализмлă ăмăртăва чĕнчĕç.

Пирĕн коллектив хăйĕн обязательствисене пурнăçа кĕртессишĕн кĕрешме тытăнчĕ. Ку таранччен 18 кимĕ юсаса кăларнă. Вĕсенчен 9-ĕшне лайăх, тепĕр 9-ĕшне отлично тесе йышăннă.

М. ИВАНОВ.

Ленин-Сталин идейисем совет халăхне татăклă çĕнтерÿшĕн кĕрешме хавхалантараççĕ

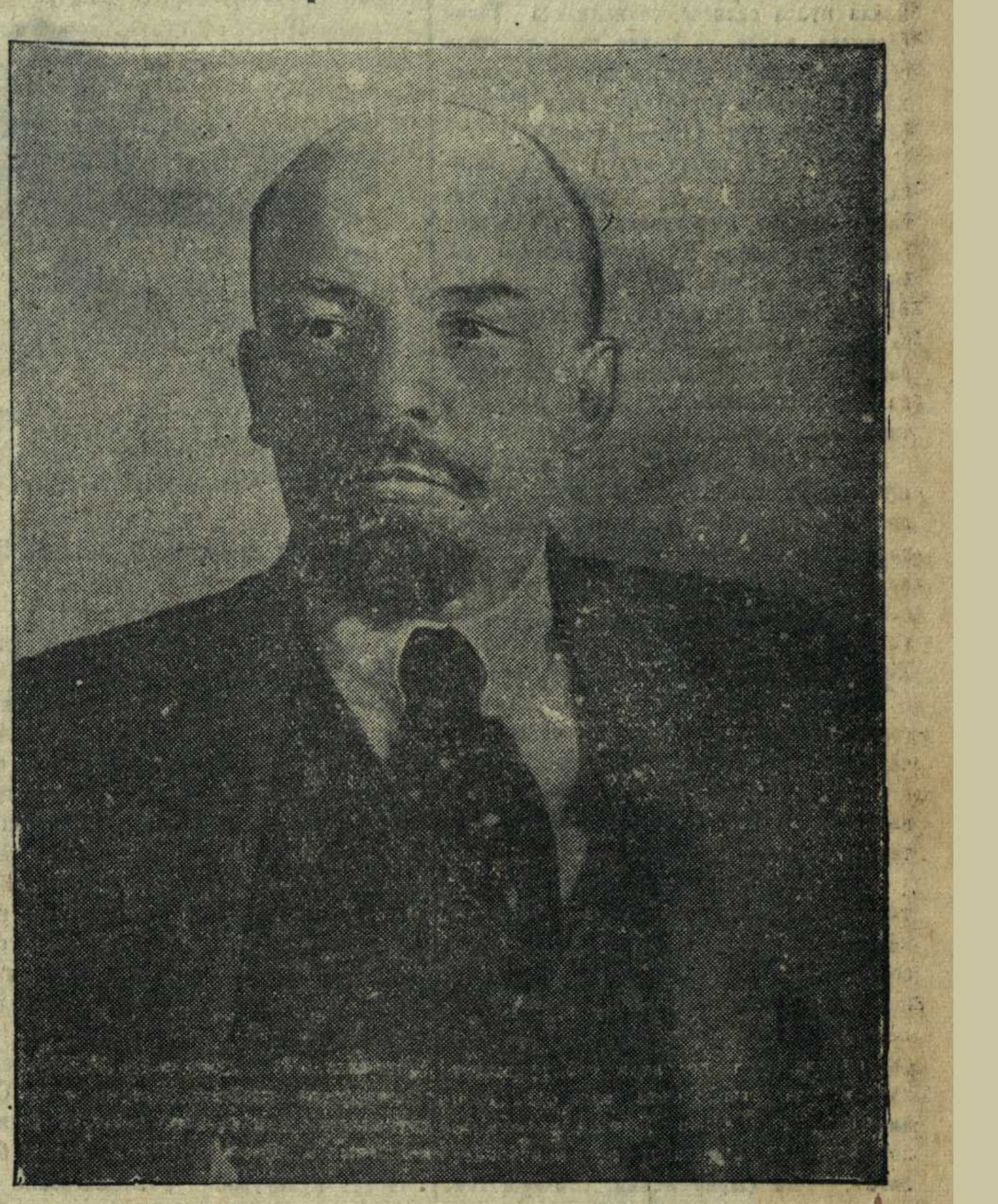

1945 çулхи апрелĕн 22-мĕшĕнче аслă Ленин çуралнăранпа 75 çул тултарать. Çав чаплă куна Совет Союзĕнчи халăхсем Хĕрлĕ Çар, фашистла нимĕç захватчикĕсене аркатса пырса, историллĕ çĕнтерÿсем тунă вăхăтра палăртассĕ. Ленин ялавĕпе, Сталин ертсе пынипе, паттăр Хĕрлĕ Çар-Совет çĕрне гитлерла ирсĕрсенчен тасатрĕ, пирĕн çĕршыври халăхсене фашистла нимĕç чуралăхĕнчен çăлса хăварчĕ. Хĕрлĕ Çар Европăри халăхсене фашистсен пусмăрне сирсе пăрахма пулăшрĕ, вăрçа Германи çĕрĕ çине куçарчĕ те халĕ ĕнтĕ, пирĕн союзниксен çарĕсемпе пĕрле кĕрешсе, Гитлерăн çарĕсене пуçĕпех çапса аркатассине вĕçлесе пырать.

Ленин—ССР Союзĕнчи халăхсен аслă çулпуçĕ тата учителĕ, пирĕн саманари чи аслă революциллĕ деятель. Вăл большевиксен партине туса йĕркеленĕ, вăл пирĕн çĕршывра империалистсен влаçне сирпĕтсе антарассишĕн, Октябрьти Социализмлă Аслă революци çĕнтерĕвĕшĕн пыракан кĕрешÿре рабочисемпе хресченсене ертсе пынă. Ленин этемлĕх историйĕнче малтанхи хут советлă социализмлă государство туса хунă—Совет Союзĕнчи халăхсен ирĕклĕхĕпе никама пăхăнманлăхĕн никĕсне, халăхсем хушшинчи мирĕн тĕрекне хывнă. Пирĕн çĕршыва ют çĕршыв интервенчĕсем тапăннă тата граждăн вăрçи пынă çулсенче Ленин Совет республикине хÿтĕлес ĕçе хавхалантаракане, Хĕрлĕ Çарăн организаторĕпе руководителĕ пулнă. Вăл пирĕн çĕршывра социализмлă общество тумалли çула кăтартса панă, ĕççыннисене ССР Союзĕнче социализм тума хавхалантарнă.

Ленин—малта пыракан наукăн аслă улăпĕ пулса тăрать. Марксистла теорие творчествăллăн аталантарса пырса тата ăна пролетариатăн класс кĕрешĕвĕнчи çĕнĕ опычĕпе пуянлатса пырса, Ленин империализм саманинчи общество аталанăвĕн законĕсене уçса панă. «Ленинизм вăл—империализмăн тата пролетариллĕ революцисен саманинчи марксизм пулса тăрать. Тĕрĕсрех: ленинизм вăл—пĕтĕм пролетариллĕ революцин теорийĕпе тактики, уйрăмăнах пролетариат диктатурин теорийĕпе тактики пулса тăрать» (Сталин).

Ленин—совет çĕршывĕнчи халăхсен нациллĕ чапĕ пулса тăрать. Ленин сăнарĕнче пирĕн халăхăн мĕнпур чи лайăх та чи аслă енĕсем пĕтĕçсе тăрассĕ. Революцин генийĕ, чи çÿллĕ пусăмра тăракан руководитель, кĕрешÿре нимĕнрен хăрама пĕлмен ту ăмăрткайăкĕ,—çапла сăнласа панă Сталин юлташ Ленинна.

Аслă Ленин сăнарĕ—совет халăхĕн патриотла хавхаланăвĕн çăлкуçĕ пулса тăрать. Ленинăн пурнăçĕпе ĕçĕ—Тăван çĕршывшăн пĕтĕм чун-чĕререн ĕçленин тата кĕрешнин тĕслĕхĕ. Ленинăн ĕçне малалла генилле аталантарса пыракан Сталин юлташ совет çыннисене Ленин пек пурăнма, ĕçлеме тата кĕрешме вĕрентет. «Вĕсем, Ленин пекех, яр-уçă та паллă деятельсем пулччăр; вĕсем, Ленин пекех, кĕрешÿре нимĕнрен хăраман тата халăх тăшманĕсене пĕртте хĕрхенмен çынсем пулччăр; вĕсем ĕç йывăрланма пуçласан, горизонтра мĕнле те пулсан хăрушлăх палăрса тухма пуçласан, кирек мĕнле хăраса ÿкесрен те, кирек мĕнле хăраса ÿкес пеккинчен те, Ленин пекех, ирĕклĕ пулччăр; пысăк ыйтусене татса панă çĕрте, пур енлĕ ориентаци тата пĕтĕм плюссемпе минуссене пур енчен те шута илмелле çĕрте, вĕсем, Ленин пекех, ĕçе ăслăн та васкамасăр тăвакансем пулччăр; вĕсем, Ленин пекех, тĕрĕс те тÿрĕ кăмăллă пулччăр; вĕсем хăйсен халăхпе, ăна Ленин юратнă пекех, юратчăр».

Ленинпа Сталинăн вилĕмсĕр идейисем пирĕн халăха хĕçпăшаллантарчĕç, вĕсем ăна социализмлă революци çĕнтерессишĕн тата социализм тăвассишĕн кĕрешме хавхалантарчĕç, вĕсем совет халăхне халĕ те тăшмана татăклăнах çĕнтерессишĕн кĕрешме хавхалантараççĕ.

* * *

Ленин большевиксен хăватлă партине — «пирĕн саманан ăсĕпе чысне тата совĕçне» туса хунă. Российăри тата ытти çĕршывсенчи революциллĕ юхăмăн опытне генилле пĕтĕçтерсе, Ленин парти çинчен —пролетариатăн ертсе пыракан организацийĕ, унăн влаçшăн пыракан кĕрешÿри тĕп хĕçпăшалĕ пулса тăракан парти çинчен çавтери уçăмлă та йĕркеллĕ вĕрентÿ туса хунă. Пролетариатăн революциллĕ партийĕсĕр, тесе вĕрентнĕ Ленин, пролетари революцийĕ çĕнтерме, социализм çĕнтерме пултараймасть.

Çав çĕнĕ партие Ленин,—пролетариатăн революциллĕ партийĕн «Союз борьбы за освобождение рабочего класса» ятлă пĕрремĕш чи çирĕп организацийĕнчен пуçласа большевиксен аслă партине çитиччен, —вĕрентсе, ÿстерсе пынă. Çав аслă парти халĕ пĕтĕм тĕнчери пĕрремĕш советлă социализмлă государствăна ертсе пырать. Ленин пирĕн партие чĕрĕк ĕмĕр ытла вĕрентсе çитĕнтерсе пынă, «вăл пирĕн партие рабочисен тĕнчери чи çирĕп те чи тĕреклĕ партийĕ туса хунă» (Сталин).

Ленинпа пĕрле пирĕн партие Ленинăн чи çывăх соратникĕ—Сталин юлташ вĕрентсе çитĕнтерсе пынă.

Ленинпа Сталин большевиксен партийĕн организациллĕ никĕсне хывнă. Большевиксен партийĕ—рабочи класăн малта пыракан, идея тĕлĕшĕнчен пиçĕхсе çирĕпленнĕ, организациленнĕ отрячĕ пулса тăрать, вăл рабочи класăн обществăллă пурнăç аталанăвĕн законĕсене пĕлнипе хĕçпăшалланнă тата пролетариатăн революциллĕ кĕрешĕвне ертсе пыма пултаракан, чи çÿллĕ пусăмра тăракан класлă организацийĕ пулса тăрать.

Ленинпа Сталин большевиксен партине, эксплоататорсен класĕсемпе хаяррăн кĕрешсе пырса, вак буржуаллă партисене хирĕç тата партири шалти тăшмансене хирĕç хаяррăн кĕрешсе пырса, çитĕнтернĕ.

Ленин пире массăсене вĕрентме кăна мар, массăсенчен хăйсенчен те вĕренме хушнă. «Большевиксем,—тенĕ Сталин юлташ,—хăйсен амăшĕпе—хăйсене çуратнă, пăхса çитĕнтернĕ массăсемпе çыхăнса тăнă пирки вăйлă. Вĕсем хăйсен амăшĕпе—халăхпа çыхăну тытса тăнă чухне, вĕсем хăйсене никам та çĕнтерес çуккине çирĕп шанса тăма пултараççĕ».

Ленинпа Сталин ертсе пынипе большевиксен партийĕ кĕрешÿпе çĕнтерÿсен аслă та чаплă çулĕйĕрне утса тухрĕ. «Опыт пуянлăхĕ тĕлĕшĕнчен пирĕн парти историйĕпе танлашаканни çут тĕнчере урăх çук», тенĕ Ленин. Хăй историйĕн пур тапхăрĕсенче те Ленин—Сталин партийĕ яланах ĕççынни массисене хавхалантарса, организацилесе тата ертсе пыракан вăй пулнă. Большевиксен партийĕн пĕтĕм историйĕ Ленинпа Сталинăн аслă идейисен вăйне, вĕсен пурнăçри хăватне кăтартса парать. Ленинпа Сталин большевиксен партине совет государстви çинчен вĕрентнипе, обществăна çĕнетсе йĕркелес тата совет халăхне тулашри тăшмансенчен хÿтĕлес ĕçе татса паракан тĕп вăй пулса тăракан совет государстви çинчен вĕрентнипе хĕçпăшаллантарнă.

Ленинпа Сталин тунă совет государствин тĕп никĕсĕ рабочисемпе хресченсен союзĕ пулса тăрать. Çав союз пулман пулсан, ĕç хресченĕсене рабочи класс ертсе пыман пулсан, рабочисемпе хресченсем Совет влаçне туса хума тата ăна шалтипе тулашри тăшмансенчен хÿтĕлесе хăварма пултарайман пулĕччĕç.

Рабочисемпе хресченсен тата интеллигенцин союзĕ—совет государствин никĕсĕ. ССР Союзĕ тĕнчере чи демократиллĕ государство организацийĕ пулса тăрать.

Ленинпа Сталин: совет государствин никĕсĕсенчен пĕри вăл пирĕн çĕршыври халăхсен туслăхĕ пулса тăрать, тесе вĕрентеççĕ. Октябрьти социализмлă аслă революци Российăри халăхсем йышăнса тăракан вырăнсене тĕпренех улăштарчĕ. Вăл нацисем пĕр-пĕрне пусмăрланине пĕтерсе хучĕ, вăл Российăри халăхсен пĕр танлăхне, вĕсен кашнин хăй тĕллĕн пурăнмалли ирĕкне çирĕплетрĕ, халăхсен туслăхĕн никĕсне хывре.

Ленинпа Сталин ертсе пынипе 1922 çулта халăхсем пĕр-пĕринпе ирĕклĕ пĕрлешнин тата вĕсен пĕртанлăхĕн никĕсĕ çинче Советлă Социализмлă Республикăсен Союзне—рабочисемпе хресченсен нумай нациллĕ государствине туса хунă. Большевиксен партийĕпе совет государстви пирĕн çĕршыври халăхсем пĕр-пĕрне экономикăпа политика тата çар тĕлĕшĕнчен пулăшу парса, тăванла килĕштерсе ĕçлес задачăна татса пачĕç, халăхсем хушшинчи танмарлăха пĕтерчĕç, халăхсен формипе нациллĕ, содержанийĕпе социализмлă культурине вăйлăн ÿсе чечекленме май туса пачĕç. Аслă вырăс халăхĕ совет влаçĕн условийĕсенче пирĕн çĕршыври халăхсене нумай нациллĕ пĕр государствăна пĕтĕçтерчĕ. Сталин юлташ «ССР Союзĕнчи халăхсем хушшинчи туслăх— пысăк та чаплă çĕнтерÿ пулса тăрать» тесе каланă ăслă сăмахсем Отечественнăй вăрçă вăхăтĕнче пĕтĕмĕшпех тÿрре тухрĕç. «Мĕншĕн тесен, çав туслăх пур чухне, пирĕн çĕршыври халăхсем ирĕклĕ пулĕç, вĕсене никам та çĕнтерейме» (Сталин).

1917 çултах Ленин партипе халăх умне экономика тĕлĕшĕнчен малта тăракан çĕршывсене хуса çитсе иртсе каяс историллĕ задача лартнă. Ленин — пĕтĕм экономикăна социализмла урăхлатса йĕркелес ĕçре хăватлă шултăра промышленность тĕп вырăн йышăнса тăрать, тесе вĕрентнĕ. Унсăр, тенĕ Ленин, эпир хамăр тĕллĕн пурăнакан çĕршыв пулма пăрахса пĕтсе ларатпăр. Ленин ялхуçалăхне социализмла урăхлатса йĕркелемелли çула кăтартса панă. Вак-тĕвек хуçалăхпа пурăнса эпир нушаран тухаймастпăр, тенĕ Ленин. Пирĕн пĕртен-пĕр çул — çÿлте тăракан çĕнĕ техника никĕсĕ çинче вак хресчен хуçалăхĕнчен коллективлă шултăра çĕрĕçĕ патне куçасси.

Социализмлă экономикăна туса çирĕплетни, тесе вĕрентнĕ Ленин, совет государствин çар хăватне ÿстермелли никĕс пулса тăрать. Ленинпа Сталин çапла кăтартса панă: социализм никĕсĕ çинче экономикăна хăюллăн та татăклăн урăхлатса йĕркелекен халăх аслă паттăрлăх кăтартса ĕçлемесĕр çĕршыв оборонине тĕреклетме май çук, тенĕ.

Ленинпа Сталинăн çĕршыва социализмла индустриализацилесси тата коллективизацилесси çинчен калакан идейисене совет халăхĕ пурнăçа кĕртрĕ. Пирĕн çĕршыв çĕрĕçĕпе кăна пурăнакан, техника тĕлĕшĕнчен кая юлнă çĕршывран хăватлă индустриллĕ тата колхозлă держава пулса тăчĕ.

Ленин совет халăхне хамăрăн совет çĕршывне хÿтĕлеме яланах хатĕр тăма вĕрентнĕ. Рабочисемпе хресченсене чĕнсе, Владимир Ильич пĕр хутчен мар çапла каланă: яланах хатĕр тăрăр, хамăр çĕршывăн тата хамăр Хĕрлĕ Çарăн оборона хăватне куç шăрçине сыхланă пекех сыхлăр, тенĕ.

Ленин партие социализмлă Тăван çĕршыва хÿтĕлес идейăпа хĕçпăшаллантарнă, ют çĕршыв интервенчĕсем вăрçăпа тапăнса кĕнĕ тата граждăн вăрçи пынă тапхăрта совет халăхне хамăр Тăван çĕршывăн тăшманĕсене хирĕç кĕрешме хавхалантарнă.

Юлашки 2-мĕш страницăра.

Ленин-Сталин идейисем совет халăхне татăклă çĕнтерӳшĕн кĕрешме хавхалантараççĕ

Юлашки. Пуçламăшĕ 1-мĕш страницăра.

Совет государстви, совет халăхĕ, тесе кăтартса панă Ленин, «паянтан малашне вăрă-хурахла вăрçăсене пĕр шухăш-кăмăллă пулса сивлесе, социализмлă Тăван çĕршыва мĕнле те пулин империалистла çĕршыв тапăнма пултарассинчен сыхлама хăйсен ирĕкĕпе тивĕçĕ пур тесе шутлаççĕ» (22-мĕш том, 410—411 стр.).

Ленин халăх вăйне вĕçĕ-хĕррисĕр шанса, ĕненсе тăнă, совет халăхĕ хăйĕн Тăван çĕршывне империалистла захватчиксем тапăнассинчен хӳтĕлесе хăварма хатĕр тăнине шаннă. Вăл çапла каланă: «Пирĕн мирлĕ ĕçе малашне те чăрмантарса пырас пулсан, эпир пĕтĕм халăхпа вăрçа çĕкленĕпĕр, авантюрăпа вăрă-хурахла ĕçе хутшăнакансене нимĕн юлмиччен таптаса лапчăтăпăр».

Ленин çапла вĕрентнĕ: влаçа алла илнĕ пролетариат хăйĕн государствине, социализмлă революцире çĕнтерсе илнисене хăй «çĕнĕ çар, çĕнĕ дисциплина, çĕнĕ класăн çĕнĕ çар организацине туса хурсан кăна» хӳтĕлесе хăварма пултарать. (23-мĕш том, 379 стр.). Çав çĕнĕ çара—Хĕрлĕ Çара Ленинпа Сталин туса хучĕç.

Ленинпа Сталин Хĕрлĕ Çара хамăрăн совет çĕршывне, совет халăхне пĕтĕм чунчĕререн парăнса тăма вĕрентсе пычĕç, боецсемпе командирсене социализмлă Тăван çĕршывшăн пурнăçа хĕрхенмесĕр паттăррăн çапăçма вĕрентсе пычĕç.

Ленин Хĕрлĕ Çарăн наступленилĕ хастарлăхне ӳстерес ĕç çине, лару-тăру мĕнле пулса тăнине кура, тăшман çарĕсене тăтăшах хăваласа пырас тата пуçĕпех çапса аркатас шутпа, активлăн тапăнса пыма вĕрентес ĕç çине тимлĕн савăрăнса пăхнă. «Тăшмана хăйĕн вăрă-хурахла ĕçне çĕнĕрен те çĕнĕрен пуçласа яма май парас мар тесе, ăна пĕтĕмĕшпех пĕтерсе тăкма мĕнпур вăя хурас пулать»,—тесе çырнă Ленин. (24-мĕш том, 431 стр.).

Ленин фронтпа тыл пĕрлĕхлĕ пулмалли синчен, ирĕклĕхшĕн пыракан тĕрĕс вăрçă вăхăтĕнче халăх хăйĕн çарне пулăшса тăма кирли çинчен тĕплĕн вĕрентнĕ. Ленин çапла хушнă: вăрçă вăхăтĕнче пĕтĕм совет халăхĕ, тылри миллионшар ĕççынnисем хăйсен вырăнĕсенче, çарсем фронтра вăя хĕрхенмесĕр кĕрешнĕ пекех, вăя хĕрхенмесĕр ĕçлеме тивĕçлĕ, хăйсен пурнăçĕпе ĕçне пĕтĕмпех тăшмана çĕнтерес ĕçе пăхăнтарма тивĕçлĕ, тенĕ.

Ленинпа Сталин Хĕрлĕ Çара, мĕнпур çĕршывсен халăхĕсем хушшинчи мирпе туслăха хӳтĕлекен çар пултăр тесе, туса йĕркеленĕ. Вĕсем Хĕрлĕ Çара тата совет халăхне кирек епле реакцие те хирĕç, милитеризма хирĕç пĕр килĕшмесĕр кĕрешме, мĕнпур çĕршывсенчи халăхсен прависемпе ирĕклĕхне хисеплеме вĕрентнĕ.

* * *

1924 çулхи январĕн 21-мĕшĕнче Владимир Ильич Ленин вилсе кайрĕ. Анчах Ленинăн ĕçĕ пурăнать. Ленин туса йĕркеленĕ тата вĕрентсе ӳстернĕ большевиксен партийĕ Ленин ялавĕ тавра татах та таçăрах пĕтĕçрĕ. Ленин ĕçне малалла ăслăн туса пыраканĕ Сталин юлташ Ленин ялавне çӳле çĕклерĕ. Ленин тупăкĕ умĕнче, большевиксен партийĕ ячĕпе, совет халăхĕ ячĕпе Сталин юлташ, Ленин хушса хăварнисене пурнăçа кĕртме пулса, таса тупа турĕ. Ленин пире парти членĕн аслă ятне çӳлте тытма тата тасалăхра усрама, пирĕн партин пĕрлĕхне куç шăрçине сыхланă пек сыхласа усрама хушса хăварнă. Пирĕн парти вара, Сталин юлташ ертсе пынипе, Ленин çакăн пек хушса хăварнине чыслăн пурнăçа кĕртрĕ тата халĕ те пурнăçа кĕртсе пырать.

Сталин юлташ большевиксен партине малалла тĕреклетессишĕн, парти речĕсен пĕрлĕхĕшĕн, ленинизм тасалăхĕшĕн ывăнма пĕлмесĕр кĕрешсе пычĕ. Сталин юлташ çапла кăтартса панă: Ленина хирĕçле, партие хирĕçле юхăмсене аркатса тăкмасăр, партин пĕрлĕхне çирĕплетсе пымасăр, Ленин хушса хăварнисене пурнăçа кĕртме çук, социализм çулĕпе çĕнтерӳллĕн утса пыма çук, социализмлă Тăван çĕршыва хӳтĕлес ĕçе организацилеме çук, тенĕ. Большевиксен партийĕ, Сталин юлташ ертсе пынипе кĕрешсе, троцкистсене, бухаринецсене, буржуаллă националистсене, Тăван çĕршыв интересне сутакан предательсемпе сутăнчăксене çĕмĕрсе тăкрĕ. Большевиксен партийĕ хăйĕн речĕсене татах та ытларах тĕреклетрĕ, ленинла Центральный Комитет тавра, Сталин юлташ тавра татах та ытларах пĕтĕçрĕ.

Большевиксен партийĕн вăйĕ—вăл ленинизма тĕрĕс пурнăçа кĕртсе пынинче, вăл малта пыракан наука теорийĕ, обществo аталанăвĕн законĕсене пĕлсе тăма тата ăна ĕççынни массисен интересĕсем ыйтнă пек урăхлатса çĕнетме май паракан теори хушнă пек ĕçленинче пулать. Сталин юлташ партин XVIII-мĕш съездĕнче çапла каларĕ: пирĕн парти ĕçе ăсталла илсе пымаллине пĕлет тата ăна малалла ăнăçлăн илсе пырать, мĕншĕн тесен вăл марксистла парти, ленинла парти пулса тăрать, терĕ.

Ленинпа Сталин партийĕн вăйĕнче—пирĕн Тăван çĕршывăн вăйĕ.

Ӳкерчĕк çинче: В. И. Ленинпа И. В. Сталин.
П. ВАСИЛЬЕВ художникăн ӳкерчĕкĕ.

Ленин тупăкĕ умĕнче Сталин юлташ Совет государствине пур майсемпе те тĕреклетсе пыма тупа турĕ. Большевиксен партийĕ, Ленин ăслăн хушса хăварнисене пурнăçа кĕртсе, Сталин юлташ ертсе пынипе, социализмлă хăватлă государствăна, прогрессиллĕ этемлĕхĕн авангарчĕ тата малта пыракан демократи тĕрекĕ пулса тăнă государствăна ывăнма пĕлмесĕр çирĕплетсе пычĕ. Отечественнăй вăрçă пынă вăхăтра совет государствипе совет стройĕ хăйсен вăйне тата вĕсене никам та аркатма пултарайманнине кăтартса пачĕç. Ленинăн çак паха сăмахĕсем пурнăçа кĕчĕç: «Рабочисемпе хресченсем нумайĕшĕ вĕсем хăйсен влаçне, Совет влаçне. ĕççыннисен влаçне хӳтĕленине, вĕсен çĕнтерĕвĕ вĕсене хăйсене тата вĕсен ачисене культурăн пур ырлăхĕсемпе те, этем ĕçĕ тунă пур ырлăхсемпе те усă курма май панине пĕлеççĕ, туяççĕ тата курса тăраççĕ пулсан, çавăн пек халăха нихăçан та çĕнтереймĕç» (24-мĕш том, 258—259 стр.).

Совет влаçĕн вăйĕнче — пирĕн Тăван çĕршывăн вăйĕ.

Ленин партие çапла хушса хăварнă: пирĕн çĕршыври халăхсен ирĕклĕ союзне, вĕсен туслăхне, совет государствин экономикăллă, политикăллă тата çар тĕлĕшĕнчи хăвачĕн чи кирлĕ никĕсĕсенчен пĕри пулса тăракан туслăхне ывăнма пĕлмесĕр çирĕплетсе пымалла, тенĕ. Большевиксен партийĕ, Сталин юлташ ертсе пынипе, Ленин çавăн пек хушса хăварнине пурнăçа кĕртрĕ. Мĕнпур рассăсемпе нацисем пĕртан пулмалла тесе вĕрентекен ленинла-сталинла идеологи, халăхсен туслăхĕн идеологийĕ ССР Союзĕнчи халăхсен тăванла çемьине тĕрек парса тăчĕ тата нихăçанхи пек мар çирĕплетсе пырать. Отечественнăй вăрçă тапхăрĕнче нумай нациллĕ совет государстви мĕнпур тĕрĕслевсене чыслăн тӳссе ирттерчĕ кăна мар, тата хăйĕн çарпа политика тĕлĕшĕнчи хăватне татах та ытларах тĕреклетрĕ.

ССР Союзĕнчи халăхсен çирĕп туслăхĕнче—пирĕн Тăван çĕршывăн вăйĕ.

Пĕр çĕршыврах социализм çĕнтерме пултарать тесе вĕрентекен ленинла теорие Сталин юлташ хӳтĕлесе хăварчĕ тата малалла аталантарчĕ, ССР Союзĕнче социализм строительствине пуçарса ертсе пычĕ. Сталин юлташ ертсе пынипе, пирĕн çĕршывра социализм туса хунă. Социализм çĕнтерни ССР Союзĕн вăрçă тĕлĕшĕнчи хăвачĕ ӳссе пырассин никĕсĕ пулса тăчĕ. «Октябрьти революци çуратнă социализмлă строй пирĕн халăха тата пирĕн Çара аслă та никам çĕнтерейми вăй пачĕ» (Сталин).

Сталинла пилĕкçуллăхсем Совет Союзĕн сăн-сăпатне тĕпренех улăштарса çĕнетрĕç. ССР Союзĕ индустриллĕ хăватлă çĕршыв пулса тăчĕ. Ĕлĕк кая юлса пынă союзлă республикăсем халĕ индустриллĕ хăватлă государствăсем пулса тăчĕç.

Ялхуçалăхĕ аталанса пымалли социализмлă çулсем çинчен калакан ленинла идейăсене Сталин юлташ творчествăллăн малалла аталантарса пычĕ. Сталин юлташ ертсе пынипе. ССР Союзĕнчи ялхуçалăхне коллективизаци никĕсĕ çинче тата капиталистсен юлашки класне—кулаксен класне пĕтерни никĕсĕ çинче социализмла çĕнетсе урăхлатас ĕçе пурнăça кĕртнĕ. Колхоз стройĕн вăйĕпе пурнăçлăхĕ, колхоз хресченĕсен патриотизмĕ уйрăмăнах Отечественнăй вăрçă вăхăтĕнче уççăн палăрчĕç. Колхоз хресченĕсем тăрăшнине пула, Хĕрлĕ Çарпа çĕршыва апат-çимĕç, промышленноçа вара — чĕр тавар парса тăрас тĕлĕшри питех те йывăр задачăна вăрçă çулĕсенче ăнăçлăн татса панă.

Отечественнăй вăрçă кунĕсенче рабочисемпе колхозниксем тата интеллигенци, советлă Тăван çĕршыва юратас тата ăна парăнса ĕçлес туйăмпа пĕрлешсе тăракан, скерсем, хăйсен патриотла тивĕçне пĕр пекех паттăррăн пурнăçа кĕртсе пыраççĕ. Çакăнта вара советлă социализмлă стройăн вăйĕ палăрса тăрать.

Ленин хушса хăварнисене пурнăçа кĕртсе, совет халăхĕ, Сталин юлташ ертсе пынипе, социализмлă государствăн хĕçпăшаллă вăйĕсен хăватне ывăнма пĕлмесĕр тĕреклетсе пычĕ, Хĕрлĕ Çарăн çапăçури пултарулăхне ӳстерсе пычĕ. Сталин юлташăн планĕ тăрăх, вăл тӳрремĕнех ертсе пынипе, советсен хĕçпăшаллă вăйĕсене кучӳхнехи техника никĕсĕ çинче тата кучӳхнехи вăрçăсен опытне шута илсе урăхлатса çĕнетес задачăна татса панă.

Нимĕç захватчикĕсене хирĕç пыракан Отечественнăй аслă вăрçăра Сталин юлташ Хĕрлĕ Çар пуçне тăчĕ те ăна, Ленин ялавĕ айĕнче тăрса, тăшмана хирĕç кĕрешме ертсе кайрĕ. Ленин хушса хăварнисене асра тытса, Сталин юлташ Хĕрлĕ Çарпа совет халăхне хăюллă, паттăр пулма, нимрен хăрамасăр кĕрешме, хамăр тăван çĕршывăн тăшманĕсене хирĕç пĕр шиксĕр кĕрешме вĕрентсе ӳстерет.

Большевиксен партипе Совет правительствин фронтри çапăçусене тата тылри ĕçе ертсе пырас тĕлĕшри пĕтĕм ĕçне Сталин юлташ пуçарса пырать. Сталин юлташ ертсе пынипе, совет государстви вăрçă условийĕсенче вăрçăпа политика тĕлĕшĕнчи çав тери кăткăс задачăсене ăнăçлăн татса парать, çавăн пек йывăр задачăсем пирĕн çĕршыври халăхсем умĕнче урăх нихăçан та тăман. Сталин совет халăхĕн вăйĕне хăватне пĕтĕçтерсе тăрать. Сталин вăл — хальхи кунсенчи Ленин, пирĕн кĕрешӳри кăмăл, пирĕн, çĕнтерӳвĕн символĕ.

* * *

Большевиксен партийĕпе совет халăхĕ, Ленин ялавĕ айĕнче тăрса, Сталин ертсе пынипе утса тухнă çул историллĕ калама çук пысăк çĕнтерӳсемпе палăрса тăрать.

Фашистла нимĕç захватчикĕсене хирĕç пыракан Отечественнăй вăрçăра советлă социализмлă строй хăйĕн экономикăллă системи, хăйĕн хĕçпăшаллă вăйĕсем малта тăнине, социализмлă идеологи малта тăнине тата вăл çирĕп пулнине пĕтĕм тĕнчене кăтартса пачĕ.

Ленинпа Сталин партийĕ чĕрĕ пурнăç парса тăракан совет патриотизмĕ майлă вĕрентсе ӳстернĕ пирĕн халăх хăйĕн тăван çĕршыв-амăшĕ умĕнчи тивĕçне вĕçне çитиех пурнăçа кĕртрĕ, социализмлă Тăван çĕршыва хӳтĕлесе хăварчĕ. Европа цивилизацине фашистла варвăрсенчен çăлса хăварчĕ, çавна пула ăна халĕ пĕтĕм тĕнчери ирĕклĕхе юратакан халăхсем хисеплеççĕ, чыслаççĕ. Совет халăхĕн аслă çĕнтерĕвĕсем—Ленинпа Сталин партийĕн çĕнтерĕвĕсем пулса тăраççĕ.

Эпир татăклăнах çĕнтерессi халĕ ĕнтĕ инçе мар. Анчах çĕнтерӳ нихăçан та хăй тĕллĕн килмест, ăна йывăр çапăçусемпе хĕрӳллĕ ĕçре çĕнтерсе илмелле. Пире çĕнтерӳ патне илсе пыракан аслă Сталин совет халăхне, Хĕрлĕ Çара Ленин çакăн пек хушса хăварнисене асра тытма чĕнет: «Пĕрремĕшĕ—çĕнтерӳ тунипе ирĕлсе каймалла мар тата мăнкăмăлланмалла мар, иккĕмĕшĕ—çĕнтерĕве хамăр алăра çирĕплетсе хăвармалла тата виççĕмĕшĕ—тăшмана ăна тĕп тăвиччене çапса аркатмалла».

Хĕрлĕ Çарпа совет халăхĕн, Ленин хушса хăварнисене асра тытса, пирĕн ума тăван çĕршыв ларгакан кирек мĕнле задачăна та пурнăçа кĕртме малашне те хатĕр тăмалла.

Совет халăхĕн пур çитĕнĕвĕсенче те эпир ленинизмăн çĕнтерӳллĕ вăйне куратпăр. Ленин ялавĕ айĕнче тăрса, Сталин ертсе пынипе, совет халăхĕ çĕнĕ çĕнтерӳсем патне малалла шанчăклăн утать!

ЛЕНИН КУНĔСЕМ МУСКАВРА

Мускав ĕççыннисем В. И. Ленин çуралнăранпа 75 çул тултарнипе анлăн палăртаççĕ. Заводсенче, фабрикăсенче, наука учрежденийĕсенче, клубсемпе вĕренӳ заведенийĕсенче докладсем, лекцисем, каласусем ирттереççĕ, вечерсемпе выставкăсем организацилеççĕ.

Сталин ячĕпе тăракан автомобиль заводĕнче çамрăксен пухăвĕ пулса иртнĕ. Аслă çулпуçăн пурнăçĕпе революциллĕ ĕçĕсем çинчен доклад итленĕ хыççăн ватă рабочисем Владимир Ильич çинчен асилнисене каласа панă. Апатланмалли перерыв вăхăтĕнче цехсенче каласусем ирттереççĕ. Вырсарникун Культура дворецĕнче Ленин ячĕпе вечер пулса иртмелле.

«Серп и молот» заводри металлургсем Совет государствине пуçарса яракан аслă çынна тата çулпуçа хисеплесе вуланă лекцисене итленĕ. Парткабинетра тата завод библиотекинче «Ленин çинчен мĕн вуламалла» темăпа выставка уçăлнă.

Хĕрлĕ Çарăн Тĕп Суртĕнче генералсемпе офицерсем валли Владимир Ильич пурнăçĕпе унăн ĕçĕсем çинчен лекцисемпе докладсем вуласа панă. Митин академик çар ĕçĕ çинчен Ленин калаласа хăварни çинчен, Баскин профессор—«Ленин нимĕç реакцийĕпе милитаризмне хирĕç кĕрешес ĕçре» ятлă темăпа, Трайнин академик — «Ленинпа Сталинăн наци политики» темăпа докладсем вуласа панă. Ленин ячĕпе кинокартинăсем кăтартаççĕ.

Ленин пурнăçĕпе ĕçĕсем çинчен Жуковский ячĕпе тăракан Сывлăш-çар академийĕн факультечĕсемпе курсĕсенче лекцисем ирттереççĕ. Гениллĕ çулпуçăн ĕçĕсене кăтартакан выставкăсем организацилеççĕ.

Революци музейĕнче ученăй советăн выставки уçăлать. «Ленин тата рабочи класа ирĕке кăларассишĕн кĕрешекен союз», «Ленин тата 90-мĕш çулсенчи уççăн тухакан пичет» ятлă темăсемпе тата ыттисемпе те докладсем пулмалла.

—⊙—

ÇУРАКИ УМĔН

Колхозсем пĕр-пĕрне пулăшаççĕ

Первомайски районри колхозсем пĕр-пĕрне вăрлăхсем парса пулăшасси анлăн сарăлса пырать. «Красная Чувашия» колхоз вăрлăх çитмен колхозсене 300 пăт çĕрулми парать.

«Восход» колхоз членĕсем хăйсемпе юнашар «Красный флот» колхоза 720 пăт вăрлăхлăх тырă тата 600 пăт çĕрулми пама йышăннă. Кӳршĕ колхозсене пулăшас ĕçре колхозниксем те паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ. «Восход» колхоз счетоводĕ Маркова, колхоз бригадирĕ Мулендеев кашниех 18-шар пăт, Е. Павлов, А. Смирнова, Н. Кириллов, П. Смирнов, А. Долгов, А. Груздев колхозниксем 12-шер пăт, колхоз председателĕ О. Волков 18 пăт çĕрулми панă.

Пăчăрлă Пашъель ял Советне кĕрекен «Звезда» колхоз членĕ И. Щербин хăйĕн колхозне 50 пăт çĕрулми панă.

Клевер акаççĕ

ЕЛЧĔК, апрелĕн 21-мĕшĕ. (Телефонпа). Клевер акас ĕçе чылай колхозсем ăнăçлă туса пыраççĕ. «Кĕçĕн Патрекел», «КИМ» тата Сталин ячĕпе тăракан колхозсем клевер акмалли плана тултарчĕç. Молотов ячĕпе тăракан колхоз планран ирттерсе 30 гектар клевер акнă, Крупская ячĕпе тăракан колхоз 70 гектар акас вырăнне 72 гектар акнă. Çавăн пекех «Осоавиахим», «Октябрь», «Трактор» колхозсенче те клевера лайăх акаççĕ. Уйрăм колхозсем кĕрхи калчасене апатлантарма тытăнчĕç. Паянхи кун тĕлне районĕпе 310 гектар çинчи калчасене çĕрнĕ тислĕкпе тата кайăк-кĕшĕк тислĕкĕпе апатлантарнă.

В. МАРКОВ.
Районри çĕрĕç пайĕн заведующийĕ.

Çураки ĕçĕсем пуçланчĕç

КАЛИНИНО, апрелĕн 21-мĕшĕ. (Телефонпа). Районри пур колхозсенче те клевер акаççĕ. «Трактор» колхоз, 60 гектар акса, клевер акмалли плана 100 процентчĕпех тултарнă. «Броневик», «Чăваш Коммуни», тата Киров ячĕпе тăракан колхозсем кашниех 30—35-шер гектар клевер акнă. Паянхи кун тĕлне районĕпе клевер акнă çĕр лаптăкĕ 500 гектара яхăн шутланать.

Чылай колхозсем кĕрхи тырă калчисене выранти удобренисемпе апатлантараççĕ. Ку тĕлĕшпе уйрăмах «Пĕрлешӳ» колхоз малта пырать. Кунта 73 гектар çинчи калчасене апат панă. Юнтапари «Новая жизнь» колхоз юр айĕнчен вăйсăртарах тухнă 53 гектар çинчи калчасене апатлантарнă. «Первое мая» тата Сталин ячĕпе тăракан колхозсем те кашниех 30-шар гектар çинчи кĕрхи калчасене апат панă.

В. ЗАЙЦЕВ.

Тракторсем ĕçлемелли вырăнсене тухса кайнă

Красноармейски МТС-ĕн 11 трактор бригади хăйсем ĕçлемелли колхозсене тухса кайнă. Апрелĕн 20-мĕшĕнче МТС-ран юлашки икĕ трактор бригади тухса кайнă. МТС тракторсенчен кăкарса ĕçлемелли плугсене тата ытти машинăсене те юсаса пĕтернĕ. Çураки вăхăтĕнче ĕçлеме горючипе çусем çителĕклĕ.

Совет Союзне тĕрлĕ хатĕрсем тăратас тĕлĕшпе Килĕшӳ туни

Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕн, Канадăн, Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсен тата Пĕрлешӳллĕ Королевствăн Правительствисен представителĕсем 1945 çулхи апрелĕн 17-мĕшĕнче Оттава хулинче Тăваттăмĕш Протокол ятлă Килĕшĕве сырса алă пуснă. Çав Килĕшӳре пĕтĕмĕшле тăшмана хирĕç вăрçма пулăшас шутпа Совет Правительствине тĕрлĕ хатĕрсем тăратасси çинчен каланă.

Çав Протокол 1944 çулхи июлĕн 1-мĕшĕпе 1945 çулхи июнĕн 30-мĕшĕ хушшинчи тапхăр çинчен калать. Ăна апрелĕн 17-мĕшĕнче çеç алă пуснă пулин те, вăл Килĕшӳре кăтартнă условисене пĕлтĕрхи июнĕн 30-мĕшĕнчен пуçласа пурнăçа кĕртсе пынă, вăрçă валли кирлĕ хатĕрсем пĕр чăрăнмасăр килсе тăнă.

Çав Протоколра Совет Правительстви Килĕшӳ тунă ытти участниксене вăрçă вăрçма кирлĕ чĕртавар, ытти хатĕрсем тата пулăшу май пур таран пама йышăннине тепĕр хут çирĕплетсе парать.

Çакăн йышши ытти виçĕ Килĕшĕве çак вăхăтсенче çырса алă пуснă: пĕрремĕшне—1941 çулхи октябрь уйăхĕнче, Мускавра; иккĕмĕшне 1942 çулхи октябрьте, Вашингтонра; виççĕмĕшне—1943 çулхи октябрьте, Лондонра.

Оттава хулинче апрелĕн 17-мĕшĕнче тунă Килĕшӳ çине çаксем алă пуснă: Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕ ячĕпе—Совет Союзĕн Канадăри Посолĕ, Канада ячĕпе—Канадăн Премьер-министрĕпе Финанс Министрĕ, Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсен ячĕпе—США-н Канадăри Посолĕ, Пĕрлешӳллĕ Королевство ячĕпе—Пĕрлешӳллĕ Королевствăн Канадăри Аслă Комиссарĕ. (ТАСС).

Конгресс членĕ Селлер союзниксен аллине лекнĕ Папена суд тума ыйтать

НЬЮ-ЙОРК, апрелĕн 19-мĕшĕ. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин корреспонденчĕ Вашингтонран пĕлтернĕ тăрăх, США-ри представительсен палатин членĕ Селлер демократ (Нью-Йорк штачĕ) пичет представителĕсемпе калаçнă чухне, фон Папена суда парса, çар преступникĕсене суд тăвас ĕçе халех пуçарса яма чĕннĕ. Селлер çапла каланă: «Фон Папен вăл нацистсен шакалĕ, кĕтесрен вĕлерекенскер, икĕ вăрçă кăларма пулăшнăскер, ăна халех çар сучĕ умне тăратмалла». Селлер каланă тăрăх, Германи промышленникне Крупа, Сапп шпиона, Август-Вильгельм принца, фон Маккензен фельдмаршала тата нимĕçсен американецсем ярса тытнă ытти паллă деятелĕсене те суд умне тăратмалла.

И. БРОЗ-ТИТО МАРШАЛ БЕЛГРАДА ТАВĂРĂННИ

БЕЛГРАД, апрелĕн 20-мĕшĕ. (ТАСС). Белградри радио пĕлтернĕ тăрăх, паян самолетпа Белграда И. Броз-Тито, сутуилĕпе снабжени министрĕ Петрович, сăрт-ту промышленность министрĕ Андреев, Черногори ĕçĕсен министрĕ Джилас генерал-лейтенант тата Югославин СССР-ти Çар Миссийĕн начальникĕ Примораң генерал-лейтенант çитнĕ.

Хĕвеланăç Европăри вăрçă ĕçĕсем

ЛОНДОН, апрелĕн 20-мĕшĕ. (ТАСС). Союзниксен экспедициллĕ вăйĕсен верховнăй командованийĕн штабĕ пичетлесе кăларнă пĕлтерӳре çапла каланă: Люнеберг хули районĕнче, Аллер шывĕнчен хĕвелтухăçнерехре, союзниксем нимĕçсене татăклă поражени кӳнĕ. Голландин пĕтĕм çурçĕр-хĕвелтухăç пайне тенĕ пекех ирĕке кăларнă. Нимĕçсем Брауншвейг хулинчен çурçĕр-хĕвелтухăçнерехре контратакăсем тунă, анчах та союзниксем гитлеровецсен контратакисене чарса лартнă. Галле хулине тăшмантан тасатнă. Лейпциг хулине те пĕтĕмĕшпе тенĕ пекех тасатнă. Халĕ союзниксен çарĕсем Хемниц хули районĕнче çапăçаççĕ. Нюрнберг хулине йăлтах хупăрласа илнĕ. Гейльбронн хулипе Нюрнберг хули хушшинчи районра союзниксем 24 сехет хушшинче 8.101 гитлеровеца тыткăна илнĕ, (вăл шутра—3 генерала) тата хĕрарăмсен пулăшу чаçĕсен çарĕсене турттарса пынă эшелона тытса илнĕ.

ЛОНДОН, апрелĕн 20-мĕшĕ. (ТАСС). Союзниксен Вăтаçĕр тинĕс таврашĕнчи хĕçпăшаллă вăйĕсен штабĕ пичетлесе кăларнă пĕлтерӳре çапла каланă: 8-мĕш армири Англи чаçĕсем тăшмана Арджент хули патĕнчи коридортан хĕссе кăларнă. Союзниксен çарĕсен малалла хăвăрттăн тапăнса пыракан колоннисем Чонсандоло тата Бевиньянте ялĕсене туртса илнĕ, халĕ вĕсем Портомаджоре хулине пырса кĕмелли çулсем çинче çапăçаççĕ.

Болонья хулинчен хĕвелтухăçнерехре Çĕнĕ Зеланди тата Инди чаçĕсем Квадерна каналĕ патне пырса тухнă.

Болонья хулинчен кăнтăртарахра 5-мĕш арми чаçĕсем Монте-Позильяно ятлă çӳллĕ вырăна туртса илнĕ те Пианоро хули патне çитсе тухнă. Пианоро хули Болонья хулинчен 8 миля кăна кăнтăртарахра ларать.

АМЕРИКА ÇАРĔСЕМ ПАЛЛĂ ГИТЛЕРОВЕЦСЕНЕ ТЫТКĂНА ИЛНĔ

ЛОНДОН, апрелĕн 20-мĕшĕ. (ТАСС). Рейтер агентствин 12-мĕш арми ушкăнĕ çумĕнчи корреспонденчĕ çапла çырать: Америка çарĕсем гитлеровецсен паллă пропагандистне—Риббентропăн советникĕпе сывăх тусне Манфред Паппа тыткăна илнĕ. Çавăн пекех тата гитлеровецсен апат-çимĕçпе çĕрĕç министрĕ пулнă Вальтер Даррене те тыткăна илнĕ, халĕ ăна хупса лартнă.

СОЮЗНИКСЕН АВИАЦИЙĔН ĔÇĔСЕМ

ЛОНДОН, апрелĕн 20-мĕшĕ. (ТАСС). Рейтер агентстви каланă тăрăх, американецсен Европăри авиацийĕн штабĕ çапла пĕлтернĕ: «Вĕçекен крепость» йышши 600 бомбардировщика яхăн, 550 истребитель ытла хӳтĕлесе пынипе, Фалькенберг, Эльстерверда, Пирна хулисенчи (Дрезден сывăхĕнче) тата Чехословакири Карлови-Варипе Усти хулисенчи чугун çул деповĕсемпе ытти объектсене тапăннă.

ЛОНДОН, апрелĕн 20-мĕшĕ. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, апрелĕн 19-мĕшĕнче каçхине акăлчансен «Москито» йышши бомбардировщикĕсем каллех Берлина тапăннă.

А. М. Никитин

Ĕнер, апрелĕн 21-мĕшĕнче, йывăр чирлесе выртнă хыççăн, Чăваш АССР Сывлăх Халăх Комиссарĕн Заместителĕ тата Сывлăх Халăх Комиссариачĕн Эвакогоспитальсен отделĕн Начальникĕ Архип Михайлович Никитин вилчĕ. Вилĕм пирĕн хушăран халăх сывлăхне сыхлас ĕçри пултарулă организатора илсе кайрĕ. А. М. Никитин вăрçă вăхăтĕнче Хĕрлĕ Çарăн аманнă боецĕсемпе офицерĕсене сыватса строя тăратас тĕлĕшпе нумай ĕçлерĕ.

Архип Михайлович 1896 çулта Чăваш республикинчи Октябрьски районри Кив Акчура ялĕнче çуралнă. Вăл медицина работникĕсен пархатарлă çулĕпе утса пынă—ялти фельдшертан пуçласа, Халăх Комиссарĕн Заместителĕ таран ӳссе çитнĕ, хăйĕн пĕтĕм пĕлĕвĕпе вăй-хăватне халăх сывлăхне упрас ĕçе панă. Архип Михайлович Чăваш республикинчи чылай районсенче халăх хушшинчи чирсене пĕтерес тĕлĕшпе нумай та ăнăçлăн ĕçленĕ. Ăна ĕççыннисем тивĕçлипе юратнă, хисепленĕ, ăна ĕççынни депутачĕсен Улатăр районсоветне темиçе хут та суйланă. Хăйĕн ĕçне лайăх пĕлекен тата сисĕмлĕ врач Архип Михайлович Отечественнăй вăрçă вăхăтĕнче госпиталь начальникĕ вырăнĕнче, унтан Чăваш АССР наркомздравĕн Эвакогоспитальсен отделĕн Начальникĕ вырăнĕнче уйрăмах вăйлă ĕçлерĕ. Госпитальре выртнă боецсемпе офицерсем, госпитальсенче Архип Михайловичпа пĕрле ĕçленĕ медицинăпа администраци работникĕсем Архип Михайловичăн çак вăхăтри ĕçĕсене уйрăмах ăшшăн аса илĕç.

Архип Михайловичăн пурнăçĕпе ĕçĕ Чăваш республикинчи медицина работникĕсемшĕн, хамăр Тăван çĕршыв халăх сывлăхне упрас ĕçе лартнăскерсемшĕн, яланах лайăх пример пулса тăрĕç.

Ф. Т. Семенов, Лихачев, Грачева, Осипов, Лондон, Иванов, Смирнов, Кузнецов, Жаркова, Ефимова, Гриншпунт, Селютин, Рябушкина, Радуто, Е. С. Семенов, Кулалаева, Школьникова, Шульпенкова, Обухов, Волков, Жмудиков, Егоров, Арзамасова, Гутман, Журин.

—⊙—

ПЕЛТЕРӲ

Апрелĕн 23-мĕшĕнче, каçхине 8 сехетре, Советсен Çурчĕн Лару залĕнче Владимир Ильич Ленин çурални 75 çул тултарнă ятпа хулари парти, совет тата общество организацийĕсен чаплă ларăвĕ пулать.

ВКП(б) Горкомĕ
Горисполком.

Ĕççынни депутачĕсен Шупашкар хула Совечĕн депутачĕсене пĕлсе тăма

Ĕççынни депутачĕсен Шупашкар хула Совечĕн апрелĕн 23-мĕшĕнче уçăлмалли 30-мĕш сессине тепĕр срока хăварнă. Сесси хăçан пухăнасси çинчен уйрăм пĕлтеретпĕр.

Ĕççынни депутачĕсен Шупашкар хула Совечĕн Исполкомĕ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

Чăваш АССР Совнаркомĕ 1945 çулхи апрелĕн 21-мĕшĕнче Чăваш АССР Сывлăх Халăх Комиссарĕн Заместителĕ Архип Михайлович НИКИТИН вилни çинчен тата унăн çемьипе пĕрле хурланни çинчен пĕлтерет.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5. Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, заместителĕн — 2—89, секретарĕн — 4—26, парти пурнăç пайĕн 3—37, промышленность пайĕн — 3—99, ялхуçалăх пайĕн — 5—31. издательство конторин — 0—23.

НТ 00084. Типографи № 1 Управления полиграфпромышленности при СНК ЧАССР Заказ № 2. Тираж 16.000